

2020 – DOSARELE PATRIMONIULUI (LIX):

cine e atlet al lui Hristos? - cel mai fericit moment al vieții?

- glasul Domnului, la ora 12, până la sfârșitul veacurilor! - Evanghelic din 1550!

2020 Anul omagial al pastoratului părinților și copiilor

Magister ludi

Honterus

invățătorul școlii

In medio stat virtus!
Virtutea este la mijloc (totdeauna)!

Dosarele patrimoniului (LIX)

Pentru cine bat clopotele zilnic, la ora 12,00?

In saecula saeculorum
În veacul veacurilor

Tot ce mă întrebi tu găsești în acea carte mai bine exprimat decât aș putea eu scrie Martin Luther

promotor sau purtător de cuvânt al reformei luterane?

Căci nimic nu poate fi pe placul Domnului, dacă nu se întâmplă cu credință și dragoste, pentru că una fără cealaltă nu rodeste virtute!

Despre Biblioteca “Corviniana” am găsit puține referințe bibliografice. În “Glasul Hunedoarei” (16 febr. 2018) jurnalistul Ștefan Ciocan (senior editor) prezenta în “Misterioasa dispariție a Bibliotecii Corviniana”, modul cum s-a recuperat - în ultimele secole - o parte din cea mai mare și valoroasă colecție de cronică istorice și lucrări filosofice și științifice din sec. al XV-lea. Ștefan Ciocan consemna episodul în care - la 1877 - sultanul Abdul Hamid al II-lea dăruia Ungariei 35 de cărți și manuscrise (15 fiind din celebra Bibliotecă Corviniană); oprirea trenului la Timișoara a fost întâmpinată și de o delegație hunedoreană, iar la Budapesta a fost organizată o adevărată sărbătoare națională. Eforturile diplomatice pentru recuperarea cărților Bibliotecii Corviniana au continuat, alte 16 cărți din vestita colecție fiind returnate în 1932, din Hofbibliothek (Viena)!

Regele de origine română Matei Corvin - generos Mecena al artiștilor din Italia, pe care i-a găzduit la curtea sa din Buda - a fost unul din cei mai străluciți lideri europeni ai epocii. Istoriografia română acordă puține pagini familiei lui Ioan (Iancu) de Hunedoara (1407-1456), românul - regent al Ungariei, care a intrat în istoria lumii sub titlul de “atlet al lui Hristos”.

Cea mai marea victorie a creștinătății - în bătălia de la Belgrad (1456), obținută de Iancu de Hunedoara împotriva armatei turce a cuceritorului Constantinopolului (Mahomed al II-lea) -, l-a determinat pe papa Calixt al III-lea, să declare victoria ca “cel mai fericit moment al vieții sale”,

decretând prin bula papală (din 6 august 1456), ca toate clopotele bisericilor catolice să fie trase zilnic, la ora 12,00. Practica aceasta s-a păstrat până în zilele noastre, iar puțini români știu că **“glasul Domnului”** răsună în miezul zilei, onorând pe marele voievod Iancu de Hunedoara, românul care împreună cu fiul său, a adus regatul Ungariei la cele mai înalte culmi ale prosperității și recunoașterii europene.

Cu gândul la Hemingway, românii din întreaga lume (din Sydney, până în Vancouver și Rio de Janeiro) - emigrați în căutarea unei vieți mai bune - ar trebui să cunoască **“Pentru cine bat clopotele”** zilnic, glasul clopotelor bisericilor catolice reunindu-i în cea mai mare comunitate spirituală creștină! Iar aceasta se va întâmpla zilnic **“până la sfârșitul veacurilor”**, fiind dedicată unui vrednic român, înmormântat în Catedrala Romano-catolică Sf. Mihail Alba Iulia.

În „Prefața” semnată de istoricul literar Mihai Isbășescu - la lucrarea lui G. Nussbächer *„Johannes Honterus, Viața și opera sa în imagini”* (1977) -, se consemna: «Statuia de bronz a lui Honterus, făcută de sculptorul Magnussen în 1898 și așezată între Biserica Neagră și școala pe care a întemeiat-o vestitul umanist, reflectă simbolic, peste veacuri, cele două mari domenii de activitate care i-au străjuit viața. (...) Din tiparnița lui Honterus au ieșit și unele scrieri gândite pentru români. (...) În acest sens și, pesemne și din dorința unei răspîndiri a ideilor lutherane printre români, mișcarea pornită de Honterus și spiritul național instaurat de el au odrăslit și au influențat dezvoltarea și modernizarea bisericii ortodoxe din Brașov și din Valahia, prin tipărirea primelor cărți religioase în limba română (catehismul pentru români din 1544 etc.); iar activitatea ulterioară a diaconului Coresi, atît la Tîrgoviște cît și la Brașov, va fi fost încurajată de spiritul lui Honterus, dacă nu cumva chiar realizată parțial în tiparnița lui. Oricum, chiar dacă intenția inițială de prozelitism luteran n-a avut efect de durată în rîndurile românilor brașoveni și n-a prins rădăcini la sud de Carpați, aportul mișcării lui Honterus la trezirea printre români a năzuinței de-a asculta slujba bisericească și a citi slova religioasă în limba poporului a fost o realitate fertilă în consecințe, marcînd începutul unei evoluții ce avea să se împlinescă întru totul abia un veac și jumătate mai târziu. (...) Căci exemplar prin viață, prin activitate și prin portanța ideilor a fost învățatul pe care un contemporan îl descrie ca pe **„un om evlavios, modest, darnic în învățături, respectuos, fără dispreț pentru alții și, în plus, un păstor credincios al oițelor sale”** și care și-a condus naționalitatea la unitate, trasîndu-i pentru veacuri calea prin noile forme de cultură, de credință, și de legiuiri pe care i le-a dăruit». Gernot Nussbächer a remarcat două tipăriri cu conținut teologic (din tipografia brașoveană, 1539): **“Maxime din operele complete ale sfântului Augustin”** și **“Catalogul Erezilor”** (de Augustin). În prefața ambelor lucrări, Honterus preciza: «dezaprobarea față de modificările aduse de către biserica catolică învățăturii creștine inițiale, așa cum ea se află în Biblie: **“căci credința nu se sprijină pe păreri și puncte de vedere, ci pe cunoașterea adevărului, cuprins în cuvântul Domnului”**. Drept urmare, Honter - ca umanist - recomandă studiul izvoarelor; în calitate de reformator aspiră la o înnoire a bisericii catolice, îndemnînd-o să se inspire din preceptele creștinismului primitiv. Ca și Augustin, Honterus pretinde fapte bune săvârșite cu credință: **“Căci nimic nu poate fi pe placul Domnului, dacă nu se întâmplă cu credință și dragoste, pentru că una fără cealaltă nu rodește virtute”**».

Trebuie amintit că tema virtuții are originea în doctrina etică a lui Aristotel, acesta definind “virtutea ca o măsură justă spre moderație”, pentru ca scolastica medievală să afirme: “**In medio stat virtus**” – “**Virtutea se află la mijloc**”.

În lucrarea, îngrijită de Hans Barth – “**De la Honterus la Oberth**”, se evidențiază: «Honterus și-a desfășurat activitatea și în domeniul științelor juridice. În anul 1539 a publicat extrase din “**Pandecte**”, dând astfel la iveală prima carte de drept apărută pe teritoriul României. Din însărcinarea Universității Națiunii Săsești, el a publicat în anul 1544 “**Manualul de Drept Civil**”, care cuprinde primele precepte juridice unitare destinate sașilor transilvăneni. Prin scrierile biografice anterioare au fost evidențiate în mod deosebit mai ales meritele lui Honterus ca promotor al Reformei la sașii ardeleni. Fiind un om de o vastă cultură, era cel mai în măsură să imprime Reformei o orientare unitară în Transilvania. Însuși Martin Luther l-a numit un “**evangelist al Domnului**” și a scris protopopului din Sibiu cu înaltă prețuire despre “**Cărticica Reformei**”: “**Tot ce mă întrebi tu găsești în acea carte mai bine exprimat decât aș putea eu scrie**”. Și Melancton, “**Praeceptor Germaniae**”, îl numește pe Honterus “**un bărbat de o excepțională erudiție și virtute, care îndrumă studiul învățăturii ecleziastice din orașul transilvănean Brașov**»». Scurtul istoric al Bisericii Evanghelice C.A. (www.evangh.ro), sub titlul “**Evanghelic din 1550**”, consemnează “**Reforma luterană din Ardeal**”: «Între 1542 și 1550 a avut loc Reforma luterană în Ardeal, ea fiind acceptată solidar de sași. **Purtătorul de cuvânt pe teme teologice și organizatorice** a fost umanistul brașovean Johannes Honterus. În 1550 (n.r. un an după moartea acestuia) biserica luterană ajunsese să fie recunoscută în mod oficial.

Denumirea de “**Evanghelic C.A.**” înseamnă “**evanghelic de confesiune augustină**”. Începând cu Reforma limba de propovăduire este germană (respectiv în cazuri singulare și dialectul săsesc)». **Ce a fost umanistul brașovean pentru sașii transilvăneni: reformator, promotor sau purtător de cuvânt?**

(va urma)

Marius HALMAGHI

Sursa online:

<https://www.tribuna.ro/stiri/cultura/2020-dosarele-patrimoniului-lix-cine-e-atlet-al-lui-hristos-cel-mai-fericit-moment-al-vietii-glasul-domnului-la-ora-12-pana-la-sfarsitul-veacurilor-evanghelic-din-1550-153483.html>

The screenshot shows a news article on the website Tribuna.ro. The article title is "2020 Dosarele patrimoniului (LIX): cine e atlet al lui Hristos? - cel mai fericit moment al vieții? - glasul Domnului, la ora 12, până la sfârșitul veacurilor! - Evanghelic din 1550!". The author is Marius HALMAGHI, published on 07.08.2020 at 10:21, with 937 views and 0 comments. The page features the Tribuna logo and navigation menu.

În: Tribuna, 07 august 2020